

Західний ліс

Елінор Фарджон

*У тебе справжня ніжність
Зелених в лісі трав
Ти сяєш, ніби зірка,
Тому, хто заблукав.
Шукатиму тебе я
В усіх-усіх краях.
Знайдися, моя зірко,
І освіти мій шлях.*

Щойно молодий король дописав останнє слово у своєму вірші, як покоївка Селіна постукала у двері.

- Що таке, Селіно? - нетерпляче озвався король.
- Ваші міністри хочуть Вас бачити, - сказала Селіна.
- Навіщо? - запитав король.
- Вони не кажуть, - сказала Селіна.
- Ну, тоді піди і скажи їм...
- Мені треба мити сходи.

Король важко зітхнув, відклав перо і вийшов. Коли він спускався вниз, Селіна сказала:

- Поки Ви розмовляєте з міністрами, я би прибрала у Вашій кімнаті.
 - Будь ласка, тільки не чіпай нічого на столі. Вічно я повинен тобі про це говорити.
- Селіна відповіла лише:
- Гаразд. Тільки обережніше на сходах з прутами для килимів.
 - З якими прутами? Їх же там немає.
 - Тому я й кажу, - сказала Селіна.

"Часом мені здається, що Селіна не сповна розуму", - сказав собі молодий король і подумав, як часто думав, чи не слід її звільнити. Потім він згадав, як завжди згадував, що вона була Підкидьок і Знайда - її знайшли на сходах сиротинця, коли їй був місяць від народження, там її і виховали.

Коли їй виповнилося чотирнадцять років, вона опинилася в палаці з бляшаною скринькою для одягу і пробула тут вже п'ять років, працюючи і пройшовши шлях від буфетної до парадної спочивальні. Якщо звільнити її, іншого місця їй ніколи не знайти і доведеться повернутися до сиротинця і провести там залишок життя; тому король просто сердито зиркнув на Селіну і став обережно сходити по килиму на сходах без прутів для килима да зали Ради.

Королівству потрібна королева, і міністри прийшли це сказати молодому королю.

Але, сказали вони, ясна річ, що вона має бути принцесою.

- Які поблизу є принцеси? - запитав молодий король на ім'я Джон, оскільки, як сказав старий король-батько, коли він народився, Джон - ім'я слухне і без всяких жартів. У жарти в королівстві Справамчас не вірили і жили, займаючись своїми справами так, що далі носа нічого не бачили. Але знали свою справу не на жарт; справою міністрів було одружити короля з принцесою, справою ж короля було на ній одружитися. Джона виховали з розумінням обов'язків, і тому, коли справа стала за ним, він не став хвилюватися, а просто запитав:

- Які поблизу є принцеси?

Прем'єр-міністр подивився у перелік.

- Принцеса Північногірська, в країні, що розташована вгорі, якщо дивитися на карту, від Справамчас. І принцеса Південноморська, з країни, яка є нижче на нашій карті. А ось ще принцеса Східноболотна, праворуч від нас. Ваша величносте може засватати будь-яку з них.

- А Західний Ліс, що зліва від нас, у них що, немає принцеси? - запитав Джон.

Міністри прийняли серйозний вигляд.

- Не знаємо, Ваша величносте, що там на Заході, при нашій пам'яті ніхто ніколи не був за парканом, який стоїть між нами і тією країною. Наскільки нам відомо, Західний Ліс - це безрадісна пустеля, де живуть відьми.

- А може, це багатий зелений край, де живуть красуні-принцеси? - запитав король.

- Завтра я вирушу туди на полювання і подивлюся сам.

- Сір! Це заборонено! - стривожено закричали міністри.

- Заборонено... - задумливо повторив Джон і згадав, що забув, оскільки виріс, як у дитинстві батьки попереджали його ніколи не заглядати до Західнолісової країни.

- Але чому? - питав він у своєї мами.

- Там на тебе чекає небезпека, - говорила мама.

- Яка небезпека, мамо?

- Цього я не можу сказати тобі, бо сама не знаю, - говорила мама.

- Тоді звідки ти знаєш, що там небезпечно?

- Це всі знають. Кожна мати в нашій країні попереджає своє дитя про це, от і я попереджаю тебе. У цій Західнолісовій країні є щось дивне.

- Але може воно не є небезпечним? - сказав він, тоді ще принц; і те дивне, що було в Західнолісовій країні, чого ніхто не знав, запало йому в душу і притягувало його так, що одного разу він втік і намагався увійти до лісу.

Коли він дібрався до нього, він побачив високий дерев'яний паркан, надто високий для дитини, щоб подивитися зверху, і занадто щільний, щоб зазирнути крізь нього. Паркан загороджував усю ту частину Західного Лісу, що межувала з королівством його батька.

Уздовж усього паркану, у якого був вигляд, немов він старий як світ, діти тулилися носами і намагалися просунути пальці, присідали і ставали навшпиньки, намагалися знайти щілину, намагалися зазирнути вище. Маленький принц теж тулився носом і

присідав, тягнувся і заглядав. Але все було марно: паркан був занадто високим і дуже щільно збитий. Принц повернувся до палацу гірко розчарованим і відшукав маму.

- Хто поставив паркан навколо Західнолісової країни? - запитав він.

- О, - скрикнула вона в розпачі, - і ти теж там побував. Ніхто не знає, хто і коли поставив паркан, це вже не на людській пам'яті.

- Я хочу, щоб його прибрали, - сказав принц.

- Але його поставили, щоб захистити тебе, - сказала вона.

- Захистити мене від чого? - запитав маленький принц.

Але оскільки вона не знала сама, вона не могла сказати йому, тому тільки похитала головою і притиснула палець до губ.

Хоча паркан і захищав, усі мами королівства попереджали своїх дітей про небезпеку, що очікувала на них за парканом; і діти завжди відразу бігли пошукати щілину в паркані і туди зазирнути.

Усі діти в королівстві Справамчас бажали потрапити до Західного Лісу, аж поки не виростили, не одружувалися і не заводили своєї власної дитини. І тоді власну дитину вони починали попереджати про небезпеку, якої самі ніколи не бачили.

Не дивно, що коли Джон оголосив, що піде полювати в Західний Ліс, міністри злякалися за своїх дітей. "Це заборонено!" - знову закричали вони.

- Мама мені про це сказала, коли я був хлопчиком, - сказав Джон, - завтра ми поїдемо полювати в Західний Ліс.

- Ваша величносте, усі батьки і матері повстануть проти Вас, якщо Ви зламаєте паркан.

- Ми перескочимо через паркан, - сказав молодий король, - і завтра будемо полювати у Західному Лісі.

Він пішов сказати Селіні, щоб вона приготувала його речі, і побачив, що вона стоїть біля його столу, спираючись на швабру, і читає те, що він написав.

- Не смій читати! - різко сказав король.

- О, гаразд, - сказала Селіна. Вона відійшла і стала витирати пил з каміна.

Король чекав, що вона ще щось скаже, але вона нічого не сказала, то довелося йому самому. Він сказав дуже холодно:

- Я збираюся на полювання завтра. Я хочу, щоб ти приготувала мої речі.

- Які речі? - запитала Селіна.

- Для полювання, звичайно, - сказав король і подумав: "Вона дійсно найдурніша з дівчат, кого я знаю".

- Гаразд, - сказала Селіна, - отже, Ви збираєтеся на полювання.

- Саме це я тобі й сказав.

- Де Ви збираєтеся полювати?

- В Західному Лісі.

- Бути того не може, - сказала Селіна.

- Хотілося б, - роздратовано сказав Джон, - щоб ти зрозуміла - я роблю те, що кажу.

Селіна почала змітати пил зі столу і помахом свого віничка змахнула на підлогу аркуш, на якому писав король. Король підняв його сердито, потім почервонів і, повагавшись, сказав нарешті:

- Ти це прочитала, так?

- Угу! - погодилася Селіна. Настало довге мовчання.

- Ну і? - сказав король.

- Це віршик, так? - запитала Селіна.

- Так.

- Я так і зрозуміла, - сказала Селіна. - Ну, з вашою кімнатою, здається, покінчено. - І вона пішла.

Король так на неї розсердився, що зім'яв свого віршика у паперову кульку та жбурнув його в кошик для сміття, просто так, щоб помститися їй.

Настав ранок, і мисливці вирушили до Західного Лісу.

Сповнений нетерпіння, молодий король скакав попереду на своєму білому коні, а егеря і придворні за ним. Незабаром стало видно високий паркан, але королю він уже не здавався таким високим, як в дитинстві. Уздовж огорожі, як завжди, присідали навпочіпки або даремно тяглися навшпиньки діти, намагаючись зазирнути поверх або крізь нього.

- Діти, відійдіть! - крикнув король і послав коня через паркан.

Наче великий білий птах, кінь перестрибнув паркан, а позаду тупцювали коні його почту. Але за ним ніхто не поскакав. Деякі з них були батьками, які попереджали своїх дітей про таку небезпеку, що тепер і самі відчули страх; інші, хоча давно вже були дорослими чоловіками, все ще були синами, яких вранці ще раз попередили батьки, коли пішла чутка, що король полюватиме в Західному Лісі. І тому сини, батьки, усі як один, зупинили своїх коней біля паркану, і лише король - сирота і холостяк - перестрибнув його і один вирушив у ліс.

Коли він опинився по той бік паркану, його першим почуттям було розчарування. Кінь потопавав копитами у прілому листі, а перед ним були завали сушняку; сухе гілля, мертві папороті й трави, усе переплелось і заплуталось, вкрилось білим лишайником і чорним мохом.

Різноманітне сміття покоїлося в сухих гілках: зламані рами і розірвані картини, розбиті чайники і ляльки-каліки, іржаві сопілки, старі пташині гнізда і пожухлі вінки; стрічки як ганчірки і скляні кульки, надщерблені й негідні; книжки без обкладинок з карлючками на сторінках, зім'яті коробки з висохлими і потрісканими залишками фарб і сотні інших речей, усіх до одної ні до чого не придатних.

Король покрутив у руках якусь співаючу дзиґу зі зламаним механізмом, уламки повітряного змія без хвоста. Він спробував розкрутити дзиґу і запустити змія, але нічого не вийшло. Трохи роздратований, але більше спантеличений, він продирався через завали сміття, щоб подивитися, що знаходиться на іншому боці.

Там було лише рівне сіре піщане пустище, як тарілка пласке і розміром з пустелю. При тому, що воно було пласким, кінця йому не було видно, і хоча король скакав вже

годину, нічого не змінювалося, що здалеку, що поблизу.

Раптом його охопив страх від того, що так довго він скаче в нікуди, і, озирнувшись, король побачив, що ледь розрізняє оті завали далеко позаду, смутні, як тінь. А як раптом вони зовсім зникнуть з очей? Тоді йому взагалі не вибратися з цього пустища. Злякавшись, він розвернув коня, пустився щодуху і через годину зітхнув з полегшенням, потрапивши за паркан з боку королівства Справамчас.

Діти, що обступили паркан, помітили його появу і заволали від захвату.

- Що Ви там бачили? Що Ви там бачили?

- Нічого, крім купи мотлоху. - сказав Джон.

Діти дивилися на нього з недовірою.

- А що ж у лісі? - запитав один з них.

- Там немає ніякого лісу, - сказав король.

Діти подивилися на нього так, ніби йому не повірили, тому король поскакав туди, де його з радістю привітали міністри.

- Слава Богу, Ви цілі, сір! - кричали вони, а потім, ну зовсім як діти, запитали:

- Ну, що Ви там бачили?

- Нічого й нікого, - відповів Джон.

- Жодної відьми?

- Та жодної принцеси. Тому завтра я поїду до Північногірської країни і посватаюся.

Він піднявся нагору і велів Селіні скласти йому речі в дорогу.

- У які краї? - запитала Селіна.

- У Північні Гори, знайомитися з принцесою, - сказав король.

- Вам знадобиться хутряне пальто і вовняні рукавички, - сказала Селіна і пішла, щоб ними зайнятися. Король подумав, що його вірш теж, можливо, згодиться, але, зазирнувши у кошик для сміття, виявив, що Селіна все витрусила. Це так його роздратовало, що коли вона принесла йому стакан теплого молока перед сном, він навіть не сказав їй "на добраніч".

Коли Джон прибув до Північногірської країни, він здивувався, що ніхто його не зустрічає. Про його приїзд сповістили заздалегідь, і королівські візити не так вже часто трапляються, щоб приймати їх як належне, - подумав Джон.

Було дуже прохолодно; було більш ніж прохолодно, - стояла холоднеча. Перехожі на вулицях йшли по своїх справах, в будинках і магазинах він теж бачив людей, але на нього ніхто навіть не глянув, а якщо хто і глянув, то не змінюючи виразу на обличчі. "У них і немає виразу, щоб його змінювати, - подумав Джон. - Ніколи не бачив таких застиглих холодних осіб". Від їхньої байдужості королю стало холодно. Так само, як і від повітря, нерухомого, мов застиглий сніг. Не дуже гарний початок.

Все ж таки молодий король поспішив до будівлі, що стояла на гірському льодовику і блищала так, наче була зроблена з льоду. Це був довгий і важкий підйом для його коня, і коли король досяг вершини, руки в нього були червоні, а ніс синій.

Високий і мовчазний брамник дізнався його ім'я і зробив знак іти за ним у Тронний Зал. Джон пішов за ним, відчуваючи, що має не найкращий вигляд. Тронний Зал був

витриманий весь у білому, і було відчуттящо ти в холодильнику. Джон озирнувся в пошуках печі і побачив величезний камін, повний шматків льоду.

У далекому кінці Залу на троні сидів король Північногірської країни, його придворні, ніби нерухомі боввани завмерли по обидва боки від нього. Жінки були в білих сукнях, чоловіки – у блискучих, як дзеркало, обладунках, у чому був король, не було видно через величезну білу бороду, що водоспадом спадала з його щік і підборіддя, приховуючи все інше. Біля його ніг, уся вкрита сніжною вуаллю, сиділа принцеса Півночі.

Брамник зупинився біля дверей і прошепотів: "Король Джон з королівства Справамчас".

Звук його голосу ледве порушив тишу Тронного Залу. Ніхто не ворухнувся і не сказав ані слова. Брамник пішов, а молодий король вступив до зали. Відчував він себе шматком баранини, замороженої у холодильнику. Проте йому нічого не залишалося, як іти далі, і він, зібравши всю свою мужність, проїхався по підлозі до підніжжя королівського трону. Він не збирався їхати по підлозі, але під ногами був лід, і у нього так вийшло само собою.

Старий король холодно і запитливо подивився на молодого короля. Король Джон двічі відкашлявся і зміг прошепотіти:

– Я приїхав посвататися до Вашої дочки.

Король ледь помітно кивнув головою на принцесу, що сиділа біля його ніг, наче кажучи: ну то сватайся! Навіть ціною свого життя Джон не міг придумати, як починати. Якби він пам'ятав свій вірш! Він зробив відчайдушне зусилля пригадати, але натхнення у поетів – перша справа: якщо забув вірш у тому вигляді, в якому його написав, більше не згадаєш. Однак король зробив що міг: ставши на одне коліно перед мовчазною постаттю принцеси, він зашепотів:

*Ти біліша, ніж сніжинка,
Що злітає із небес,
Ти красива і прекрасна,
Як у горах льдовик.
З снігу зроблена дівчина
Мені стане за дружину?
Прошу я, скажи мені:
Я хотів би чути "Ні".*

Після такого освідчення на кілька хвилин повисло важке мовчання, і Джон почав вже думати – щось з його віршем не задалося. Він почекав хвилин п'ять, вклонився і поїхав назад з Тронного Залу. Коли він вийшов з палацу, він поплескав себе по боках, кілька разів зробив губами "фіть", скочив на коня і щосили пустився в королівство Справамчас.

– Домовилися? – запитали міністри.

– Про все! – сказав Джон.

Міністри потирали руки від задоволення. – Коли ж буде весілля?

– Ніколи! – сказав Джон, пішов нагору до своєї кімнати і покликав Селіну розпалити камін. Селіна була майстер розпалювати – через мить усе вже палало. Поки вона прибирала навколо каміна, вона поцікавилася:

– Вам сподобалася принцеса Півночі?

– Анітрохи, – відповів король.

– Піднесла, мабуть, Вам гарбуза?

– Знай своє місце, Селіно! – огризнувся король.

– О, гаразд. Ще чогось бажаєте?

– Так, перебери мої сумки. Завтра я їду до принцеси Південних Морів.

– Отже, Вам знадобиться солом'яний капелюх і легка піжама, – сказала Селіна і хотіла вже вийти з кімнати, коли король затримав її:

– Е-е... Селіно... – Вона зупинилася біля дверей.

– Е-е... до речі, Селіно, ти пам'ятаєш, який був той віршик, який ти прочитала... що я...

– У мене дуже багато роботи, щоб ще брати на себе клопіт вчити вірші, – сказала Селіна.

Вона пішла, а король так розсердився, що коли вона повернулася з грілкою для його ліжка, він навіть не сказав їй "дякую".

Наступного дня молодий король вирушив до Південноморської країни, і спочатку подорож здалася йому настільки приємною, що він сповнився надії і задоволення. Небо було блакитне, в повітрі все завмерло, гріло сонце.

Але чим далі він їхав, тим блакитнішим робилося небо, все більше завмирало повітря, все сильніше гріло сонце; і коли він приїхав, усі приємні почуття перемогла втома. Повітря було важким від запаху троянд, сонце палило так яскраво, що різало в очах, і від розпеченої землі йшов такий жар, що у його коня плавився підкови. Кінь насилу пересував ноги, піт стікав градом з його лискучих боків, а також по лобі і щоках вершника.

Як і минулого разу, був посланий гінець сповістити про приїзд молодого короля, і, як і минулого разу, ніхто не зустрічав його.

Королівське місто мовчало, ніби неживе, жалюзі на вікнах були опущені, на вулицях жодного руху. Дорогу, однак, питати не довелося; палац, побудований із полірованого золота з золотими банями та шпилями, виблискував за милю яскраво, як сонце.

Кінь короля доплівся до палацу і безсило впав на землю біля воріт. Все, на що був здатний сам король, це сповзти з сідла і назвати своє ім'я гладкому брамнику. Брамник просто позіхнув, не звертаючи на Джона уваги, тому йому довелося самому шукати Тронну Залу.

Там на розкішній золотій канапі лежав король Південноморської країни, а біля його ніг на купі золотих подушок розкинулася принцеса. По всьому Залу, розвалившись серед гір подушок, на золочених канапах сиділи придворні.

На всіх була золота тканина, і Джон серед усіх цих куп ледь розрізняв, де люди, а де подушки. Але щодо короля і його красуні дочки – сумніву не було. "Вона дійсно красуня, – подумав Джон, – тільки вже надто гладка". Її батько був ще гладкішим, він повільно розплився у тягучій, ледачій усмішці, коли Джон підійшов, але більше напружуватися не став.

– Я приїхав посвататися до Вашої дочки, – пробурмотів Джон.

Посмішка у короля розпливлася ще ширше, ще лінивіше, наче він говорив: "Ну що ж, я не проти". А оскільки всі ніби чекали чогось від Джона, він подумав, що треба б починати. Але красномовство та сили йому змінили, і в розпачі Джон спробував згадати свій забутий вірш, який, напевно, зуміє зачепити серце принцеси. В голові у нього все пливло, нарешті, йому здалося, що він згадав, і, опустившись на коліна перед напівлежачою принцесою, він вимовив:

*Фігуру вашу, любя панно,
На жаль, уже не переробиш.
Ви набагато більші й гладкіші,
Ніж я собі міг уявити.
Вас покохати я не здатен,
І хоч прийшов сюди сьогодні,
Щоб шлюб Вам запропонувати,
Я сподіваюсь, ви не згодні.*

Принцеса позіхнула йому прямо в обличчя. Оскільки більше абсолютно нічого не відбувалося, Джон встав з колін, вибрався на вулицю, змусив коня підвестися на ноги, видерся у сідло і потрусив у своє королівство Справамчас. "Не думаю, щоб це був той самий вірш", – кілька разів сказав він собі по дорозі.

Міністри з нетерпінням на нього чекали.

– Все владналося? – запитали вони. – Ви знайшли спільну мову з принцесою Півдня?

– Цілком, – відповів Джон.

Міністри просяли від задоволення:

– Коли ж вона стане Вашою нареченою?

– Ніколи! – відповів Джон; він пішов у свою кімнату і покликав Селіну принести йому холодний апельсиновий напій. Вона дуже добре вміла його готувати і незабаром принесла напій у високому келиху з соломинкою і плаваючими зверху шматочками помаранчевого льоду. Поки король пив напій, Селіна поцікавилася:

– Ви порозумілися з принцесою Півдня?

– Ні, – сказав Джон.

– Не до вподоби, мабуть, їй припали?

– Не забувайся, Селіно!

– О, гаразд. Більше нічого не потрібно?

– Потрібно. Завтра я збираюся познайомитися з принцесою Східних Боліт.

– Тоді Вам знадобляться калоші і плащ, – сказала Селіна, забираючи його саквояж і

виходячи з кімнати.

- Стривай, Селіно! - сказав король.

Селіна зупинилася.

- Де ти діла те, що витягла з мого кошика для паперів?

- Викинула у сміттєвий ящик, - сказала Селіна.

- На цьому тижні сміття вже вивозили?

- Я навмисне послала за сміттярем, - сказала Селіна, - мені здалося, мотлоху в ньому більше ніж звичайно.

Її відповідь так розсердила короля, що коли вона прийшла сказати, що все готово для освіжаючого прохолодного обливання, він, стоячи до неї спиною, затарабанив пальцями по шибці і замуркотів якийсь мотивчик, ніби її там не було.

Поїздка до Східноболотної країни сильно відрізнялася від його попередніх мандрівок. Чим далше, тим більше на молодого короля налітав галасливий і сильний вітер, яким його ледве не здувало з сідла.

Здавалося, це було якесь збіговисько вітрів, ридаючих і завиваючих, гудучих і свистячих, з-ніг-збиваючих і пронизуючих, і все це одночасно. Вони згинали дерева, валили телеграфні стовпи і рекламні щити. Джонів капелюх ледь не злітав з його голови, а у вухах стояло таке виття і свист, і самому йому було настільки важко втриматися в сідлі, що він не міг навіть озирнутися навколо, не те що оглянути цей край. Він лише зауважив, що за містом неприємно та вогко, а в місті з сірого каменю немає ніякої краси.

"Але це спокоєм не назвеш", - сказав Джон, порівнюючи його з мовчазною Північчю і сонним Півднем. Дійсно, спокою тут не було. Здавалося, що всі в місті бігають то туди, то сюди, швидко роблячи те, що необхідно у цю хвилину робити; вікна деренчали, двері плескали, собаки гавкали, гуркотіли вози по вулицях, і люди горланили на всю силу легенів, з тупотом гасаючи по своїх справах.

"Цікаво, чекають на мене чи ні?" - подумав Джон, тому що і сюди вперед був посланий гінець; і коли він наблизився до палацу, збудованого з простих гранітних плит, то задоволено побачив, як відчиняються двері і натовп людей прямує в його бік. Їх вела вперед дівчина у короткій спідниці, з розтріпаним волоссям і з ключкою в руці. Вона кинулася прямо до короля, вхопила його коня за гриву і прокричала:

- Ви граєте у хокей?

Джон ще не встиг відповісти, як вона, вигукнула:

- Пішли, нам не вистачає одного гравця, - і стягла його на землю.

Йому тицьнули в руки ключку, і не встиг він отямитися, як опинився на величезному полі позаду палацу, по коліно в багнюці. Палац стояв на краю скелі, і внизу під собою Джон бачив, як сірі, холодні, сердиті хвилі хльостають скелі, а на горі вітер приблизно так само хльостав людей.

Гра почалася; ні за кого він грав, ні в чому полягала гра, Джон так і не дізнався, але протягом години його бив вітер, били ключки, кусали солоні морські бризки. Йому кричали на вуха, грубо смикали туди і сюди, з голови до ніг заляпали брудом. Нарешті

гра начебто скінчилася. Він без сил опустився на землю. Але і тепер йому не дали відпочити, та ж сама дівчина стукнула його кулаком по спині й сказала:

- Вставайте! Ви хто?

Джон ледь чутно відповів:

- Я король країни Справамчас.

- Та ну! А навіщо Ви приїхали?

- Засватати принцесу.

- Та що Ви кажете! Ну, давайте!

- Але ж це... - слабо почав король.

- Так, це я. Чом би й ні! Ну, вистрілюйте!

Король зробив страшенне зусилля, щоб зібратися з думками і пригадати свій забутий вірш, і ось що в нього вийшло:

*Ви швидша за тисячі диких вітрів,
І дуже шкодую, що вас я зустрів.
Характери наші з різних світів,
Не бути нам разом ніколи в житті.*

- Ну, такого я ще не чула! - закричала принцеса і, високо замахнувшись ключкою, кинулася на короля Джона. За нею рушив натовп обурених придворних, кожен із занесеною ключкою. Джон кинув погляд на галасливу, брудну команду, повернувся і кинувся навтьоки. Він ледве встиг скочити на коня, перш ніж ключки звалилися йому на голову. Він не зупинявся, допоки крики мешканців Східноболотної країни не потонули в шумі вітру. Потім і вітер затих, і нарешті молодий король, брудний, втомлений і захеканий, під'їхав до воріт власного палацу. Міністри чекали його на сходах.

- Вітаємо Вас, сір! - закричали вони. - Ви умовилися з принцесою Сходу?

- Цілком, - мовив Джон.

Міністри застрибали від радості:

- Коли ж вона призначить щасливий день?

- Ні-ко-ли! - гримнув король, кинувся у свою кімнату і гукнув Селіну щоб розібрати для нього ліжко. Вона безшумно і вправно впоралася з цим, і скоро постіль набула закликаючого до спочинку вигляду. Вона розклала його халат і домашні капці і запитала:

- Що ви думаєте про принцесу Сходу?

- Нічого, - похмуро відповів Джон.

- Ви їй на дух, мабуть, не потрібні?

- Ти забуваєш своє місце, Селіно!

- О, гаразд. Так Вам годиться?

- Ні, - сказав Джон. - Не годиться. Мені ніяк не годиться аж поки...

- Поки що?

- Поки я не знайду свого вірша.

- Вашого вірша? Ви маєте на увазі, того віршика?
- Саме його.
- Ви цього не могли раніше сказати? - і Селіна дістала його з кишені. Молодий король тупнув ногою у відчаї.
- Тож, значить, він був у тебе весь цей час? - закричав він.
- Так, а що? Ви ж викинули його.
- Ти сказала, що вивалила його в сміття.
- Цього я точно не робила.
- Ти сказала, що не пам'ятаєш, про що він.
- Я й не пам'ятаю. Я ніколи не могла запам'ятати вірші напам'ять.
- Але ти ж його зберегла.
- Це зовсім інша справа.
- Навіщо ти його зберігала?
- Це вже моя справа. Добре ж Ви ставитеся до своєї праці, - сказала Селіна суворо.
- Той, хто не поважає свою працю, не гідний взагалі щось робити.
- Я поважаю свою працю, Селіно, - сказав молодий король. - Правда, поважаю. Я шкодую, що зім'яв його і викинув. Я так зробив, тому що тобі він не сподобався.
- Я цього не казала.
- Тож він тобі подобається?
- Гарний.
- Правда, Селіно? Тобі сподобалося? О, Селіно, я забув його! Прочитай мені.
- Цього я робити не буду, - сказала Селіна, - може, це навчить Вас іншим разом запам'ятовувати те, що Ви пишете, перш ніж це викинути.
- Я згадав! - раптом закричав молодий король. - О, я чудово пам'ятаю тепер. Слухай! - і, схопивши її за руку, він прочитав:

*Ти за пташку добріша, за квітку гарніша,
З кожним днем ти потрібна мені все сильніше.
Милий друже, без тебе я дуже сумую
І чекаю, коли твоє "так" я почую.*

- Настало мовчання, Селіна смикала свій фартух.
- То так там було? - з тривогою запитав молодий король.
 - Більш-менш, - відповіла Селіна.
 - Селіно, скажи мені "так"! Скажи "так", Селіно!
 - Запитаєте мене завтра, - сказала Селіна, - в Західному Лісі.
 - Західний Ліс! - здивовано вигукнув король. - Ти ж знаєш, туди забороняють ходити.
 - Хто забороняє?
 - Наші батьки і матері.
 - Ну, в мене не було ні батька, ні матері, - сказала Селіна, - я з Сиротинця.
 - Отже, ти ходиш в Західний Ліс? - запитав король.

- Так, постійно, - відповіла Селіна, - коли у мене вихідний. Завтра у мене півдня вільні. Якщо у Вас є бажання зустрітися зі мною біля чорного ходу, ми підемо туди разом.

- Як ми туди потрапимо?

- Я знаю дірку в паркані.

- А що треба взяти з собою, - запитав король, - у Західний Ліс?

- Тільки це, - сказала Селіна і поклала вірша назад у кишеню.

Наступного дня після сніданку, звільнившись від роботи, вмившись і вдягнувши рожеву блузку, оздоблену мереживом, і капелюх зі стрічками, Селіна зустрілася із молодим королем, і, взявшись за руки, вони вирушили до паркану, що поділяло королівство Справамчас і Західний Ліс.

Як звичайно, біля паркану юрмилася купка дітей, притискаючись до нього носами і намагаючись просунути хоч палець. Діти з цікавістю дивилися на короля і Селіну, як вони теж пішли вздовж паркану, і як Селіна постукувала по кожній дошці, пошепки їх рахуючи. Було так дивно бачити тут дорослих, які поводяться як діти, що діти всією ватагою пішли за ними, подивитися, що буде далі.

Але король і Селіна були надто схвильовані, щоб це помітити. Коли вони підійшли до Сімсот Сімдесят Сьомої дошки, Селіна сказала: "Ось вона", просунула палець в дірку від сучка і відтягнула маленьку засувку зі зворотного боку. Дошка відійшла, наче вузькі дверцята, в яку протиснулися Селіна і король, і всі діти протиснулися слідом за ними.

Опинившись по той бік, король протер очі, яким насилу міг вірити. Як і раніше, тут був заслін з переплетених гілок, листя і квітів; але гілки жили, повні співочих птахів, листя росло, сповнене радісним світлом, а квіти - таких кольорів і таких ароматів він ніколи раніше не знав.

Шлях серед квітів і листя до того, що лежало за ними, знайшовся легко, тому що Селіна повела його за руку. І знову король став протирати очі: замість вологого піщаного пустища перед ними виникали найзеленіші у світі галявини з веселими річками і водоспадами і купами квітучих дерев; серед них стояли коричневі будиночки і білі, як молоко, краплиці; траву вкривали блакитні фіалки, птахи всіх кольорів, наче веселки, пурхали в повітрі, плямисті олені пили з річок, і білки гралися на траві. І ніхто з них ніби не боявся ні короля, ні Селіни, ані цілої дитячої юрби.

За деревами простягалося золотисте побережжя, чарівна бухточка з блискучим піском, світлими мушлями і строкатою галькою; блакитно-смарагдове море, прозоре, як скло, легкими брижами набігало на берег та підбиралося до скелі з кам'яними печерами і гротами. Чайки, леbedі і морські птахи креслили сріблясті блискавки над водою або, стоячи на піску, чепурили пір'ячко. І вони не проявляли ніякого страху, як і лісові звірі.

Усе було осяяне променистим світлом, наче змішалося сонячне і місячне сяйво, і все було так, як буває в найпрекраснішому сні.

- О, Селіно! - зітхнув король. - Я ніколи не бачив нічого подібного.

- Ви так у цьому впевнені? - запитала Селіна.

Ні, він не був у цьому впевнений. Бо він знав запах цих квітів, і бачив ці річки, і блукав по цих берегах, коли – коли це було? – коли він був зовсім дитиною. І поступово він забував їх, здавалося, вони померли для нього або вже стали не такими гарними; і хтось, мабуть, вигнав їх за паркан, поки він підростав у країні Справамчас.

Але в Західному Лісі було щось ще крім чарівних галявин і берегів. Діти, які пробралися сюди разом з ними, бігали і гралися на галявині, плескалися в річках і в морі, грали на піску з квітами і мушлями, всією ватагою забиралися до будиночків і печер. А звідти вибігали зі скарбами – з ляльками і сопілками, з іграшковим посудом і казками з картинками: з такими ляльками, прекрасними, наче феї; з такими сопілками, які звучали, ніби янгельські сурми; із ляльковим посудом, який сам готував страви, гідні й для короля; з книжками, з чиїх сторінок сходили ельфи і літературні персонажі, щоб пограти з дітьми. Дивлячись на це все король скрикнув, ніби згадав те, що забуто; він кинувся до каплички поблизу і виніс звідти свою першу співаючу дзиґу. Він запустив її на траві – дзиґа заграла музику, чарівну, наче тиха колискова, яку співала його матінка до того, як він народився.

– О, Селіно! – вигукнув король. – Чому наші батьки забороняли нам сюди приходити?

– Тому що вони все забули і знали тільки, що в Західному Лісі є щось, у чому є небезпека для країни Справамчас, – сказала Селіна.

– Що ж це? – запитав король.

– Мрії, – відповіла Селіна.

– Чому я нічого цього не побачив, коли приходив минулого разу?

– Тому що ти нікого і нічого не взяв із собою.

– А на цей раз я взяв свій вірш, – сказав король.

– І мене, – сказала Селіна.

Король подивився на Селіну вперше після того, як вони увійшли до Західного Лісу, і побачив, що вона найкрасивіша дівчина на світі і що вона – принцеса. В її блакитних очах, і у волоссі, і в усьому її вигляді було таке світло, якого він не помічав раніше ні в кого, навіть у самої Селіни.

Усмішка в неї була така мила, дотик руки такий ніжний, голос такий м'який, що в голові у нього запаморочилося. І одягнена вона була так гарно: плаття – рожеве, наче пелюстки троянд, із сріблястою іскоркою, а навколо її голови немов переливалася веселка.

– Селіно, – сказав король. – Ти найкрасивіша дівчина в світі.

– Так, – сказала вона. – В Західному Лісі.

– Де мій вірш, Селіно?

Вона простягнула йому аркуш, і він прочитав уголос:

*У тебе справжня ніжність
Зелених в лісі трав
Ти сяєш, ніби зірка,*

*Тому, хто заблукав.
Шукатиму тебе я
В усіх-усіх краях.
Знайдися, моя зірко,
І освіти мій шлях.*

- О, Селіно! - вигукнув король, - то ти принцеса?

- Так, - сказала Селіна, - у Західному Лісі!

- І ти підеш за мене заміж?

- Так, - сказала Селіна, - у Західному Лісі.

- І не в лісі теж! - вигукнув король і, схопивши її за руку, потягнув за собою через живопліт з квітами і птахами, на інший бік.

- Ну, Селіно? - запитав король, переводячи дух, - Підеш?

- Куди?

- За мене заміж, Селіно?

- О, гаразд, - сказала Селіна. І пішла. А оскільки вона завжди добре робила свою справу, з неї вийшла дуже справна королева.

А в день весілля король наказав назавжди прибрати Сімсот Сімдесят Сьому дошку з паркану між країною Справамчас і Західним Лісом, щоб будь-яка дитина і дорослий надалі завжди міг туди протиснутися, якщо тільки не погладшає, що часто трапляється.